ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 ղրշ. Վեցամսեայ 30 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 ղրշ. Վեցամսեայ 40 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7

ՍԱԳԱԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած լլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն *ետ չի տրուիր* :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 328 "ԾԱՂԻԿ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 19 ԱՊՐԻԼ 1902 ՈՒՐԲԱԹ

ԽԱՒԱՐՈՒՄԸ

Վերջալոյսը հատած է արդէն. լոյսին ու խաւարին պայքարը վերջացած է խաւարին յաղթանակովը, որ ալ աւելի կը շեշտուի սա գիւղին հանդարտութեան ու դաշտին միօրինակութեան մէջ։

Ամպերը, ցանցառ ճերմակ ամպերը, երկնակամարին մէջ սփռուած հոս հոն, կարմիր ղեսանին կը հանեն լուսնին արծաթէ ցոլքերով շինուած սպիտակ զիւերանոցին հաղնելու համար։

Ցանկարծ հրաղէն մը կը պայթի փողոցին մէջէն, ճիշդ սենակիս պատուհանին տակէն կարծես։ Ցետոյ ուրիշ մէն ալ, երրորդ մէն ալ, չորրորդ մէն ալ, եւ պայթիւնները կը բազմապատկուին հետզհետէ հեռուէն, այնքան հեռուներէն որ քայլերու թփրտուքներ են կարծեմ։

Ի՞նչ կայ։ Դուրս կը նայինք։ Անմիջապէս կը հասկնամ. աչքերս երկինք կը յառեմ. լուսնին մէկ մասը կորեր տարեր են, եւ սակայն դեռ քիչ մը առաջ ամբողջ էր։ Խաւարո՛ւմ։

Հոստեղի սովորութիւն մըն է խաւարման ատեն հրացան պարպելը. խե՛ղճ միամիտ գիւղացիներ, կը կարծեն թէ հրաղէնի լումբիւնները պիտի վախցնեն, պիտի փախցնեն լուսինը ղողնալու եկողը, ու պո՛ւմ, պո՛ւմ, պո՛ւմ, շարունակ կը պարպեն։ Չեն գիտեր անոնք թէ նոյն իսկ երկիրն է այդ խաւարումին պատճառը. չեն ուզեր գիտնալ. «ինչպէս»ի ու «ինչո՛ւ»ի անյագ տենչանքը չեն ճանչնար անոնք. եւ սակայն անոնք, այդ գիւղացիները աւելի երջանիկ չե՞ն արդեօք իրենց այդ անգիտակցութեանը մէջ։ Է՜հ . . . թերեւս . . .

* * *

Անտեսանելի ձեռք մը սեւ քողը յարմ յարմ կը քաշէ դէպի առաջ. հիմա կէսը անհետացած է հէք լուսնակին, տխուր հոգիներու այդ մտերիմին. սեւ ճակատագիր մըն է կարծես «թագրոնի մրուրով դծուած» որ հէք Դուրեանին պէս քայլ առ քայլ դէպի զերեզման կը տանի երկինքին դիւերուան չքնաղ պէրուհին։ Եւ արծաթէ ցոլքերը, կարծես ամրողջովին մէկ կէսին վրայ ամփոփուած, ա՛լ աւելի պայծառ, ա՛լ աւելի վճիտ կը դառնան, հոգեվարքի մը վերջին փայլուն ժամերուն պէս։

Դէմքին կէսը անթափանց քողերու ներքեւ ծածկած յաւերժահարս մըն է, որ կը ժպտի, արծաթէ ժպիտով մը, անեզրութեան մէջէն, զինքը պաշող, իր զեղեցկութեան առջեւ հիացիկ ու ակնապիշ էակներուն։ Եւ հրաղէնի պայթիւնները խառած պաղատանքներն են իր երկրպագուներուն, միջոցին մէջէն դէպի իրեն ուղղուած, հոգիներուն խորէն, որ այնքան ատեն իր հոգեթով ներկայութիւնը վայելելէ յետոյ հիմա կը սարսռան, կը խրոովին զինքը կորսնցնելու երկիւղին առջեւ։

Հեռադիտակ մը կ'առնեմ ձեռքս, ասոնց աչքերուն դասը օգտուելու համար քիչ մը. բիծեր ու գիծեր կը տեսնեմ հիմա այդ ողորկ ու փայլուն մակերեսին վրայ —պատրա՞նք— չքնաղ դէմքերու վրայ գտնուած փոքրիկ պակասութիւններու պէս, որոնք հեռուէն չեն երեւար, հեռաւորութեան մէջ կը կորսուին։ Մէկդի կը նետեմ դիտակս։

Ո՛չ, ես չեմ սիրեր մերկացնել այդ կոյսը իր հեռուի հմայքէն։ Ես իր զգուող շողերը կ'ուզեմ որ ուղղուին ինծի անհունին մէջէն, հեռուէն ժպտող մելանուշ նայուածքներու պէս։

* * *

Կը պտտիմ հոն, գաւիթին սալայատակին վրայ, աչքերս վեր յառած շարունակ, քիթիս տակէն կցկտուր տողեր մրմնջելով։

Ցետոյ Սիպիլին սա տողը կու գայ յանկարծ տեղաւորուիլ մտքիս մէջ.

«Անցնելու մտ իրերն ըմմեզ կը թուին»։

Իրա՛ւ։ Եւ ինչ թովք Աստուած իմ, ինչ թովք։ Ամբողջ էութիւնդ կ'աղդուի անկէ, իբր թէ կեանքդ ալ անցնելու վրայ ըլլար անոր հետ, անցնողին հետ։

Սա լուսինը հիմա, որմէ մէկ պղտիկ մաս մը միայն մնացած է լուսաւոր, ինչ անդիմադրելի հմայք մը ունի. մելանուշ, գինովցնող հրաժեշտ մը կը փայլի կարծես իր ցոլքերուն մէջ. «անհուն մնաք բարովի մը թեր» կը դարնէ կարծես եւ ատիկա այնքան սիրելի, այնքան աղուոր կ'ընէ զինքը, որ կը դողաս, կը վախնաս թէ պիտի կորսուի, պիտի անհետանայ, անհունութեան մէջ, անծայրածիրին մէջ երթալ թաղուելու համար յաւիտեան։

* * *

Գրեթէ ամբողջովին ծածկուած է ալ. վերի եզերքէն պզտիկ մաս մը կ'երեւայ—ադամանդէ կոր գիծ մը որուն ծայրերը հետզհետէ կը բարակնան քանի՛ վար իջնեն ու սեւին մէջ կը կորսուին վերջապէս։

Լուսաւորները կը փայլին հիմա. իրենց բովանդակ փայլով համաստեղութիւնները իրենց ամենափոքր մանրամասնութիւններով կը ճառագայթեն, կը փոդիոդին. երկինքին սեւ միօրինակութիւնը լոյսէ ըիծերով կէտկիտուած է ամբողջ։

Աստղներ կը փախչին, զիկդակելով անթիւ լուսաւորներուն մէջէն, լուսնին մահը հանդիսաւոր խնջոյքով մը պատուելու հրաւէրը տանելով կարծես մոլորակներուն։ Եւ ամէնքը իրենց ամենէն պերճաշուք զգեստները, թատերական լուրերը եւ դատարանները։

Քաղաքական տեղեկութիւնները կը քաղուին նախարարութիւններէն, հանրապետութեան նախագահութենէն, եւ «Պաշտօնական»էն։ Ամէն օր, օրը երկու երեք անգամ, մասնաւոր խմբագիրներ կ'երթան զանազան նախարարութիւններու պաշտօնատուները եւ ելիղէն, պաշտօնական տեղեկութիւնները հաւաքելու համար։ Քանի մը նախարարութիւններու մէջ բազմագրուած թերթեր՝ որոնց վրայ նշանակուած են անուանումները, արարքները, հրամանագիրները, ամբողջովին պատրաստ են արդէն եւ պաշտօնական խմբագիրին կուտայ, եկածին պէս։ Ուրիշ նախարարութիւններու մէջ պաշտօնականներու մէկ պատճէնը դրուած է լրագրողներու տրամադրութեան տակ եւ խմբագիրին կ'ինայ մասնաւոր սենեակ մը առանձնանալով զայն ընդօրինակել։

Նախարարական պաշտօնատուններու աղէկ լրաբեր մը, այդ չափով չի գոհանար սակայն։ Ցաճախ այցելութիւն կուտայ նախարարին աշխատանոցի տնօրէնէն մամուլի հետ յարաբերութիւններով մասնաւորաբար զբաղելու պաշտօն ունեցող պաշտօնեային։ Հարցումներ կ'ուղղէ եւ իր վարպետութիւնը կը կայանայ խօսակցութեան միջոցին հաւաքելուն մէջ անանկ թանկագին անգաղտնապահութիւններ որոնցմէ խորհրդարանական կամ քաղաքական խմբագիրները մտացի հետեւութիւններ կը հանեն։ Խորհրդարանական խմբագիրները իրենք ալ երկու դասակարգերու կը բաժնուին՝ Séancier ըսուածները որոնք բանաւէճերով կը զբաղին եւ տեղեկատուները՝ որոնց կը պատկանին նրբանցքներու զրոյցները։

Séancierները Խորհրդարանի բոլոր նիստերուն ներկայ կը գտնուին եւ ուշադիրօրէն կը հետեւին պայքարներուն, կը նշանակեն բոլոր պատասխանները։ Նիստերու սրահին երկրորդ կալլըռիին մէջ մասնաւոր տեղ մը ունին անոնք, բանախօսներու ամպիոնին ճիշդ դէմը, այնպէս որ կրնան ամբողջ ներկաներուն վրայ պտտցընել իրենց աչքերը ու ժողովուրդին ներկայացուցիչներուն կողմէ արտասանուած ամենափոքր լառ մը անգամ չկորսընցնել, մանաւանդ այն բառերը՝ որոնք չպիտի արձանագրուին պաշտօնական տեղեկագրին եւ «աղագրութեան» մէջ։ Որովհետեւ, յայտնի է թէ, Կառավարութիւնը մասնաւոր պաշտօնէութեան եւ «Ժուռնալ Օֆիսիէլ»ին միջոցաւ շատ կատարեալ ծառայութիւն մը կը մատուցանէ Խորհրդարանի անդամներուն եւ Մամուլին։ Խմբագիր-քարտուղարները անմիջապէս կը պատրաստեն նիստին «վերլուծական տեղեկագիր»։ Այս տեղեկագիրը կը բաղկանայ դէպքերու ամփոփ ֆորմայով թերթերու վրայ՝ որոնք կը հասցուին թերթերու Séancierներուն եւ գործակալութիւններուն, կամ յատուկ տախտակի մը վրայ, աղդարարութեան պէս կը փակցուին հանդիստի սրահին մէջ։ Այս աշխատութիւնը այնչափ շուտ կը կատարուի որ, բանախօսութեան մը աւարտումէն 30 վայրկեան վերջը խմբագրուած, շարուած, փորձն ալ եղած է արդէն. ժամը 5ին, մինչեւ ժամը 6ուկէս նիստին պատմութիւնը ներկայացնող առաջին աղդագիրը պատրաստ է։ Երկրորդը՝ ժամը 7ին կ'ելլէ։ Séancierն կ'օգտուի այդ ժամանակամիջոցէն, միացընելու իր նօթերը այդ թերթերու պարունակութեան եւ լուրը անմիջապէս հեծելանաւորներու կամ հեռանձայն երու միջոցաւ կը փոխադրուի։ Ասոր համա՛ր է որ Բարիզի եւ նահանգներուն մէջ իրիկուան ժամը 6ուկէսին հրատարակուող թերթեր կը պարունակեն դեռ ժամ մը առաջ վերջացած նիստին ամբողջական նկարագրութիւնը։

Խորհրդարանական լրաբերներու կեդրոնն է Սալօն տը լա Բէն։ Հոն է որ կը ծնին կը տարածուին բոլոր լուրերը։ Հո՛ն է որ նիստէն առաջ, վերջը, նիստի միջոցին կը քննադատուին ամէնէն չնչին ապրքերը խորհրդարանական կեանքին։

Լրաբերը լսածը կը հաւաքէ, եւ իր թերթին գոյնին կամ իր տնօրէնին պատուէրներուն համաձայն կը շարադրէ շատ անգամ ճշդիւտ, բայց երբեմն ալ նպատակաւոր լուրեր, որոնք քիչ վերջը հաղարաւորներու կարծիքը պիտի կազմեն։

Արտասահմանի տեղեկութիւններ առնելու գործը երկար ատեն չզբաղեցուց Ֆրանսական մամուլը, բայց օտար լեզուներու տարածուն ուսուցումը, ընդհանուր դաստիարակութեան զարդացումը, միջազգային յարաբերութեանց դիւրութիւնը, հեռագրին ու հեռաձայնին կատարելագործուիլը նպաստեցին տակաւ առ տակաւ ժողովուրդին օտար տեղեկութիւններով ալ հետաքրքրուելուն, եւ ատիկա անհրաժեշտութիւն մըն է դարձած այսօր։ Քանի մը թերթեր որոնք լուրերու նախամեծարութեան չափազանց կարեւորութիւն կուտան, մասնաւոր թղթակիցներ հաստատած են մեծ մայրաքաղաքներուն մէջ եւ անոնցմէ զանազան ինքնատիպ հեռագիրներ կը ստանան։ Բայց առ հասարակ դրեթէ բոլոր թերթերը, տակաւին պէտք ունին գործակալութիւններու եւ Լոնտոնեան մէկ քանի մեծ օգանններու՝ որոնք կը ստանձնեն իրենց հեռագիրները ուրիշի ալ հաղորդել, բայց դրամական բաւական կարեւոր հատուցումներու փոխարէն։

Երբեմն թերթերը տեսակցութիւններ կը հրատարակեն «բարձր անձնաւորու-

Ա՞ՆԴ Է ԱՐԳԵՒԸՆՔԸ

Հինդլեան էֆէնտիի «Արդիւնքը» խորագրով «Ծաղիկ»ի մէջ հրատարակած վերջին յօդուածը աչքի առջեւ ունենալով, կը յայտարարենք թէ՝

1. Մեր պատասխանին մէջ («Ծաղիկ» թիւ 312, 313, 314) յիշեալ էֆէնտիին նշմարած խռովութիւնը ու տագնապը բոլորովին երեւակայական են։

2. Ցիշողութեան տկարութենէ առաջ եկած է մեզի վերագրել խօսքեր՝ զորս ուրիշներ ըսած ըլլան գուցէ իրեն համար, բայց մենք, երբեք։ Մենք «տարապարտ ստղանք»ով մեղադրած չենք զինքը՝ իր դասագրքին մէջ ըսած չլլալուն համար թէ ընդդիրը իրը չէ, այլ պարզապէս խնդրոյն մէկ ամփոփումը ըրած ենք։

3. Ամէն կողմ իրենց դէմ հալածանք տեսնելու հիւանդութենէն բռնուողներու նման, Հինդլեան էֆէնտի կը կարծէ դարձեալ թէ զինքը ամբաստանած ենք իբր «ննդող»։ Մենք միշտ զգուշացած ենք այդ կերպ անուանարկիչ բառեր գործածելէ։ Ըսած ենք միայն թէ՝ յարգոյ ուսուցիչը, իր պաշտպանողականին մէջ, խնդրոյ առարկայ եղող պարբերութիւններ։

ՐԷՆ մէկ քանիները քիչ շատ բարեփոխած է։ Այո՛, դարձեալ կը կրկնենք, փոփոխութիւններ մտցուած են անոնց մէջ, խնդիր չէ թէ այդ փոփոխութիւնները իր դատը զօրացնելու եւ մերինը տկարացնելու ընութիւնը ունենան կամ ոչ։ Եւ այդ փոփոխութիւնները շատ լաւ պիտի կարենայ տեսնել յարգոյ ուսուցիչը, եթէ հաճի իր պաշտպանողական յօդուածը ձեռադրին հետ բաղդատել։

4. Ուսումնական Խորհուրդը՝ իրմէ թելադրուելու պէտք չունի կարծենք, մենք բացատրութիւն պահանջելու համար, խնդրոյ նիւթ եղող ակնարկութեան մասին։ Եթէ չէ ըրած այդ բանը մինչեւ հիմա, ըսել է թէ առանկ բացատրութիւն մը պահանջելու պէտքը չէ տեսած։

5. Քանի որ մեր աչակերտներուն օտար լեզու մը սորվեցնելու համար, պէտք կը տեսնենք ոյն լեզուի կանոնները ուսուցանելու, ըսել կ'ըլլայ թէ շատ իրաւունք չենք ունենար, այդ կանոններու կատարելագործ համաձայն դասագիրքը արհամարհելու, որովհետեւ հոն է որ աչակերտը պիտի տեսնէ իր սորված կանոններու կիրարկութիւնը։ Եթէ ընթացիկ լեզու ըսելով պիտի հասկնանք այնպիսի լեզու մը, ուր առաւել կամ նուազ անուսուցած ըլլան քերականական կանոնները, այն ատեն պէտք է ընդունիլ նաեւ թէ՝ Հինդլեան էֆէնտիի մինչեւ հիմա պատրաստած բոլոր դասագիրքերն ալ մասամբ իրենց գոյութեան իրաւունքը կը կորսնցնեն։ Մեր նախակրթարանի աշակերտները աղանդերէ առաջ առողջ սնունդի պէտք ունին։

6. Բացատրելու համար թէ՝ ինչպէս շաբաթը 3-4 ժամ ֆրանսերէնով իր աշակերտները երեք տարիէն ի վիճակի կ'ընէ «Syntaxe»ի կանոնները կատարելագործ հասկնալու, Հինդլեան էֆէնտի հանրութեան աչքին առջեւ կը դնէ իր պատրաստած դասագիրքերուն մէկ ցուցակը, որ իրրեւ ազդ կրնար նշանակութիւն մը ունենալ լրագրի մը 4րդ էջին վրայ, բայց հոն, իր յօդուածին մէջ բան մը չի նշանակեր։ Կ'ենթադրէ կարելի է Հինդլեան էֆէնտի թէ՝ դատապարտուած է ֆրանսերէն չսորվելու այն աչակերտը, որ իր դասագիրքերը չդործածելու անքաւելի մեղքը կը գործէ։

7. Մեր պատասխանին մէջ դասագրքի պէտք չկայ ըսած չենք, եւ ոչ ալ մեթոտի կարեւորութիւնը ուրացած։ Ասոնք ձրի զրպարտութիւններ են։ Խօսքերնիս մասնաւորած ենք Հինդլեան էֆէնտիի վերջին դասագրքին վրայ ու անոր համար միայն ըսած ենք թէ՝ այդ տեսակ դասագրքի մը պէտք չկայ։ Որովհետեւ, դարձեալ կը կրկնենք, եթէ աչակերտը հասած է արդէն յարգոյ ուսուցչին ենթադրած աստիճանին, «զուտ ֆրանսերէնով եւ լաւագոյն մեթոտով» պատրաստուած դասագիրքեր չեն պակսիր ասոր։

8. Մեր ըրած դիտողութիւններէն կէտ մը փոխելու դիտաւորութիւն չունինք։ Բոլորովին երեւակայական է ենթադրել թէ՝ կանխամտածութեամբ մեղապարտ բառեր կամ ասացուածներ սահեցուցած ըլլանք մեր պատասխանին մէջ, մեղմացուցիչ պարագաներ ձեռք բերելու համար։ Ասոր վրայ խնդիր չի մնար կարծենք, երբ կ'առաջարկենք «jury»ի մը ներկայացնել, ոչ թէ մեր պատասխանը, այլ մեր տեղեկագրին մէկ օրինակը ուր, ինչպէս գիտէ յարգոյ ուսուցիչը, 25ի չափ սրբագրութեան կարօտ կէտեր նշանակուած են։

Զենք կարծեր որ Հինդլեան էֆէնտի իրաւունք ունենայ արհամարհելու՝ կազմուելիք «Ժիւռի»ին մասնակցելու համար մեր ալ նշանակած անձերը։ Ֆրանսական կառավարութիւնը զրկած է հոս զանոնք, իբրեւ ճշմարիտ «professeur»ներ, կատարելապէս հաւասար «Le Volume»ի խմբագրութեան աշխատակցող «professeur»ներուն, զորս դանելու համար, չենք գիտեր թէ ինչու այնքան հեռուն գացած է Հինդլեան էֆէնտի։ Եթէ ինքը ունի ի ձեռին՝ խնդրոյ նիւթ եղող պարբերութեանց կատարելապէս ուղիղ ըլլալը հաստատող պաշտօնական թուղթ մը, «Le Volume»ի անօրէնութեան կնիքը կրող, կը խնդրենք որ հաճի ժամ առաջ զրկել զայն մեր նշանակուած անձերուն, ի Կայսերական Լիսէ, Monsieur d'Hollys՝ի հասցէին, որպէս զի մերիններուն եւ իրենցերուն մէջ, թղթակցութեամբ կարծեաց փոխանակութիւն մը տեղի ունենալով, կարելի ըլլայ վերջնական որոշում մը տալ ոյն խնդրոյն մասին։ Եթէ առանձինն եւ գաղտնի կերպով գործել բաւական ըլլար, այն ատեն մենք ալ կրնայինք յայտարարել թէ՝ ունինք, այո՛, ունինք մեր քով, մեր նշանակած «professeur»ներուն գրաւոր սրբագրութիւնները, որով կը հաստատեն թէ մեր ըրած դիտողութիւնները կատարելապէս իրաւացի են։ Ո՞ւր է ուրեմն արդիւնքը։

Ց. ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

թեան մը» հետ, միջազգային բարձր քաղաքականութեան վրայ կարծիքներ, դատողութիւններ՝ որոնք կարծես պետական մարդիկներէ գրուած ըլլալով, մեծ աղմուկ կը հանեն։ Ատոնք ամէնքը դրողը, դրեթէ միշտ, խմբագիրը նոյն ինքն է կամ թերթին օտար երկրի մը մէջ ունեցած մէկ թղթակիցը որ իր ընկերներէն կրցած է բաներ մը ձեռք ձգել այս կամ այն նախարարի մասին։

Արդարեւ մեծ թերթերու եւ օտար դրծակալութեանց Բարիզի թղթակիցները մեծ համբաւութեամբ մը միացած իւրարու՝ ամէն խնդրոյ մէջ կը փոխանակեն իրենց հաւաքել կրցած տեղեկութիւնները, հոս հոն, սրճարանի մը մէջ, Սակարանին մէկ անկիւնը, ուր որ ալ ըլլայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Վերջին դիրակի օրուան՝ Ֆրանսայի մէջ կատարուած Խորհրդարանական ընտրութեանց արդիւնքը, որ ժամանակին հաղորդուած հեռագիրներու ձեւին ներքեւ հրատարակեցինք, այլ եւս կրնայ պէտք եղած վստահութիւնը ներշնչել թէ յառաջիկայ Խորհրդարանին մէջ Վալտէք Ռուսոյի նախարարութիւնը բաւականաչափ մեծամասնութիւն մը պիտի ունենայ։ Աղդայնականներու եւ պահպանողականներու միացեալ ազմուկները եւ ընտրական առաջարկները իրենց ամբողջութեան մէջ մերժուած են նախարարական հանրապետականներէն։ Միայն ուղղակի Բարիզ քաղաքին մէջ է որ աղդայնականները կարեւոր յաղթութիւն մը տարին։ Բան մը որ զուրկ չէ իր նշանակութիւնը ունենալէ ընտրական ընդհանուր արդեանց մէջ։ Բնական է որ համեմատական քուէարկութեանց տեղի ունենալէն վերջն է միայն որ նոր Խորհրդարանը ընդհանուր տարրերու մասին կարելի պիտի ըլլայ ճշդրիտ դաղափար մը կազմել, մանաւանդ որ համեմատականի մնացած քուէարկութիւնները փոքր թիւ մը չէ որ կը կազմեն։ Հեռագիր մը, ընտրական ընդհանուր կացութեան մասին հետեւեալ վիճակը կը պարզէ.—

ԲԱՐԻԶ, 28 ապրիլ.— Նախարարութիւնը, ընտրական արդիւնքի ամբողջական թիւի մասին դոհ կ'երեւայ։ Մինչեւ այսօր իր ստացած մեծամասնութիւնը 100 կը հաշուուի, եւ կը յուսացուի որ համեմատական ընտրութիւններէն յետոյ, նը-պաստաւոր պարագային այդ թիւը կրնայ 120ի բարձրանալ, կամ թէ ամէնէն հակառակ պարագային, նախարարութիւնը կարող պիտի ըլլայ իր ասկէ առաջի առնուազն 80 ձայնի մեծամասնութիւնը չահիլ վերստին։ Եթէ Միլլան նախարարը Բարիզի 12րդ շրջանակէն ընտրուի այն ժամանակ դահլիճի նոր կազմութեան ալ պէտք չի մնար։ Բայց ուղղակի Միլլանի ընտրութիւնն է որ ամէնէն բուռն ընտրական պայքարներու կրնայ տեղի տալ, որով զինքը ընտրողներու շրջանակին մէջ հանրավարականներ պիտի պահանջեն իրմէ, որպէս զի կատարեալ բացատրութիւններ տայ, համեմատական քուէարկութենէ առաջ, ապագայի իր դիտաւորութեանց մասին։ Բազմիցս փառաբանուած ազդայնականներուն կազմակերպութեան գալով, պէտք է ըսել թէ անիկա Բարիզէն դուրս բոլորովին ապարդիւն մնաց։ Այս կազմակերպութեան մտաւորական հեղինակը Բլու եւ ընկերութեանց օրինագիծի դէմ պայքարին մաթեատորը Տոլումոն, պարտուեցան, մինչդեռ Դռուլիդէ որ այս օրէնքին ամէնէն բուռն պաշպանողն էր ընտրուեցաւ։ Կարելի է այժմէն կանխատեսել թէ համեմատական քուէարկութեանց ատեն կրնան համաձայնութիւններ կնքուիլ արմատականներուն, յառաջդիմականներուն եւ Ժորէսեան հանրավարականներուն միջեւ։ Ժորէսին ընտրութեան մէջ տարած յաղթանակը մեծ հեղինակութիւն մը կուտայ իրեն, ուրկէ պիտի օգտուի բնականաբար, Պոխոնը եւ Վիվիանին համեմատական քուէարկութեանց ատեն ընտրիլ տալով։ Հաւանական չէ որ ներկայ ընտրական արդիւնքներէն վերջը, յառաջիկայ խորհրդարանին ընթացքը որ եւ է փոփոխութիւն մը կրէ հանդէպ արտաքսմանի խնդիրներուն, թէկուզ երբեմնի արտաքին գործոց նախարար Ֆլուռանսի վրայ՝ որ Բարիզի մէջ ընտրուեցաւ, Տէլքասէի յաշորդ ըլլալու հաւանութիւններ կ'ըլլան։

★ Աղդայնականներուն Բարիզի մէջ տարած յաղթանակը կը խոստովանին նոյն իսկ կառավարական կուսակցութիւնները։ Բարիզի մէջ ընդ ամէնը 2 նախարարական, 16 հականախարարական ընտրուեցան։ Իսկ համեմատական քուէարկութեան ատեն կը կարծուի որ 10 հոգի պիտի ընտրուին ի նպաստ նախարարութեան եւ 12 հոգի ալ հականախարարական։

★ Գալով գաւառներու մէջ տեղի ունեցած ընտրութեանց, անոնք անակնկալներ պատճառելու հանդամանքէն բաւական հեռու եղած են երբ զանոնք մայրաքաղաքի արդիւնքներուն հետ բաղդատանք։ Հեռագիրները արդէն հաղորդեցին ժամանակին թէ Ֆրանսայի զանազան մասերուն մէջ ո՛ր կարեւոր անձնաւորութիւնները ընտրուած են որով աւելորդ է վերադառնալ անոնց։ Ընտրուող կարեւոր անձնաւորութիւններէն յիշենք միայն անոնք՝ որոնց անունները հեռագիրները չէին հաղորդած։ Ծովային նախարար Լանդրսան, Մոտէ (հականախարարական), կոմս Բասդէլան (հականախարարական - պահպանողական), տը Բաէսանսէ (նախարարական-հանրավարական) որ համեմատականի մնացած է, Բալանեաք (արմատական-հանրապետական), Պոտէն (արմատական-հանրավարական), Սէմպա (նախարարական-հանրավարական), Բոշէն (հականախարարական-պահպանողական), Վայան (անկախ-հանրավարական), Ալբմանի՝ համեմատականի մնացած, Հոլց (աղդայնական), Բէօշ (նախարարական - հանրավարական) համեմատականի մնացած, Միլլուա (աղդայնական), Բայեռ նախարար, Տէթուանէլ (նախարարական - հանրապետական), Բուանքառէ (հականախարարական-հանրապետական), Բռանց (հականախարարական-հանրապետական), Լասի (հականախարարական-աղդայնական), Բէլըզան (նախարարական - հանրապետական), Մուժ՝ թղթատարական նախարարութեան խորհրդական, Բլոց (նախարարական), Բոլէն (նախարարական-հանրապետական) եւն.։

ՏՈՔԹ. ԼԷՅՏՍԻ ԿԱՐԾԻՔԸ

ՀԱԵՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

Հարաւային Ափրիկէի մէջ տեղի ունեցած հաշտութեան բանակցութեանց վրայ Տոքթ. Լէյտս հետեւեալը ըսած է «Նոյէ Ֆրայէ Բրեսլ»ի թղթակցին.

«Հաշտութեան բանակցութիւնները պէտք է որ վիժած նկատուին։ Շատ մեծ տարբերութիւններ կը դտնուին իրարու հանդէպ, որոնք առ այժմ չեն կրնար հաթիւը Մէկ կողմէ Պոէրները կը պահանջեն անկախութիւն եւ ընդհանուր ներում մը, ոչ միայն Բարեյուսոյ դաղթավայրի ապստամբներուն այլ նաեւ Նաթալի մէջ եղող ագրիքանէրներուն եւ այն իրլանտացիներուն եւ տակաւին ուրիշ Բրիտանական հպատակներուն համար, որոնք Պոէրներուն կողմը անցան։ Անդլիացիներուն կողմէ կը պահանջուի որպէսզի զէնքերը վար առնուին եւ անկախութենէ հրաժարինք, մինչեւոյն ատեն մերժուելով նաեւ որ եւ է ընդհանուր ներում։ Իրենց պահանջումներէն ոմանք Պոէրները ոչ մէկ պարագայի մէջ կրնան հրաժարիլ, որովհետեւ Բարեյուսոյ դաղթավայրի եւ միւս ապստամբները, կռուող Պոէրներուն մէջ բաւական կարեւոր թիւ մը կը կազմեն եւ չեն կրնար զոհուիլ, առանց ամէնէն գէշ հետեւանքները աչքի առջեւ ունենալու։ Ընդհանուր ներման խնդրին հետ ալ ներքնապէս կապուած է անկախութեան խնդիրը, եւ Բարեյուսոյ դաղթավայրի, Նաթալի եւ ուրիշ տեղերու ապստամբները անդլիական վարչութենէն եւ հասատատած պայմաններէն այնքան դժգոհ են որ ա՛յն պարագային կ'ուզեն հրաժարիլ կռուելէ, եթէ այդ կռուոյն արդիւնքը ըլլար Միացեալ Հարաւային Ափրիկէ մը, ոչ թէ սակայն Բրիտանական դրօշին ներքեւ։ Եոհաննէսպուրկի սակարանին տրուած օժանդակութիւնը դաղթավայրի հաշուոյն եւ այն կարծիքը թէ ամէնէն վերջ պատերազմը հանքերուն համար կը մղուի, եւ այն ըմբռնումը թէ հաշտութեան բանակցութիւնները Անդլիոյ բռնած խիստ ընթացքին համար վիժած են, մեծ դժգոհութիւն մը յառաջ բերած են Բարեյուսոյ դաղթավայրին մէջ։»

★ Բրիւքէրի շուրջի մարդոյ մէջ սա լուրը կը շրջի թէ նախագահ Սթէյնի կողմէ անձնասպանութիւն մը ճամբայ եղած է դալու համար Բրիւքէր նախագահին, եւ պարդելու անոր՝ Անդլիոյ պահանջումները եւ բանակցութեանց կացութիւնը։ Կ'ըսուի թէ այս ճամբորդութիւնը տեղի կ'ունենայ եւ թէ իրականութեան մէջ Պոէր պետերուն առաջարկները արդէն մերժուած են կռուող Պոէրներուն կողմէ։ Ինչպէս կը հաւաստուի Լորա Ուոլսլի բանակցութեանց խղդելէն վերջ ուղղակի Նատալ դրկուելու առաջարկներ ներկայացուցած է, որոնք մեծապէս կը մտահոգեն Պոէր պետերու պահանջումներուն։ Այսքանը կը յայտնէ թէ Պոէր պետերուն միջեւ կատարեալ ներդաշնակութիւն կը տիրէ։ Թշնամութեանց սկսելուն, բոլոր Պոէր հրամանատարները նորէն պատերազմի դաշտը պիտի ելլեն։

★ Կը հաղորդուի թէ Տըլարէյ զօրավարը իր պատերազմիկներուն հետ խորհրդակցելէ երկու օր վերջը, նորէն Պլէրքստորը ժամանեց։ Ուրիշ Պոէր պետերու ալ զօրագունդերէ զօրագունդ երթալը Անդլիոյ լաւատես չրջանակներուն, մէջ սա ենթադրութիւնը ընել կուտայ թէ Պոէրները կռուասէր հակառակորդներ չեն։ Տեյլի էքսբրէս իր լաւատես ենթադրութեանց մէջ այնքան առաջ կ'երթայ որ, կռուի լուրերուն բացակայութենէն կ'ընդունի թէ լռելեայն բայց իրական զինադադար մը եղած է։

★ Լոնտոնէն կը հեռադրուի թէ Սամղերտամէն եկած այն լուրը, որուն համաձայն իբրեւ թէ բրիտանական առաջարկները Պոէրներու դլխաւոր հրամանատարութեան կողմէ մերժուած ըլլան, անհիմն է։ Լոնտոնի մէջ այսքանը միայն ծանօթ է որ Պոէր պետերը կը շարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները Պոէր պատերազմիկներուն հետ։

★ Տեյլի Թելեկրաֆ կը տեղեկանայ թէ Լուի Պոթա եւ ուրիշ Պոէր պետեր անցեալ շաբթուն վերջերը Ուիթրէյնի եւ Վրէհայտի հրամանատարութեանց դուռմարուններուն ներկայ դտնուեցան։ Կ'ըսուի թէ հաշտութեան ի նպաստ մեծ հակում մը ցոյց տուին։ Հաւանաբար բրիտանական զօրքերու կողմէ հանդարտ ձգուեցան։ Բայց այդ չրջանակին համար լուրեր ընդունուած զինադադարը վերջին երկուշաբթի օրը վերջ դտաւ։

★ Տեյլի էքսբրէս կը հաղորդէ.—Բրեզորիայէն վերջին երկուշաբթի օրը հասած հեռագիր մը կը յայտնէ թէ Տըլարէյ լուր տուած է Բիշներին, ի մասին արեւմտեան Թրանսվալի մէջ դտնուող երեք Պոէր հրամանատարութեանց անձնատուր ըլլալուն տրամադրութեան, Անդլիոյ կողմէ հաշտութեան համար առաջարկուած պայմաններով։ Կը վախցուի որ Օռանժի ազատ հանրապետութեան մէջ դտնուող Պոէր զօրագունդերը տակաւին կարդ մը դժուարութիւններ պիտի յարուցանեն։ Յիշեալ զօրագունդերուն հրամանատարներէն մէկը մերժած է կարծեաց փոխանակութեան համար Սթէյնի հետ ժամադրութիւն մը որոշել։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բիւրստորիէն կը հեռադրուի թէ այն տեղի Մ. Նահանդներու դեսպանային նախարար Շօռ առնարանութիւն մը ընելով ըսաւ թէ Մ. Նահանդները չեն ուզեր միայն պահպանել այն մասը որուն մէջ կ'ապրին, այլ ամբողջ արեւմտեան կիսադունեանը իր մէջ առնելով նաեւ Խաղաղական Ովկիանոսէն Ջրուած երկիրներն ու կղզիները։ Ամերիկեան բարոյութիւնը եւ ամերիկեան կրօնը, Հաւայի, Փիլիպպինեներու եւ Պարանոյային ջրանցքի սեփականութիւնը, ինչպէս նաեւ աշխարհս մեծագոյն առեւտրական տորմիղը զոր ձեռք անցընելու համար պէտք է հետամուտ ըլլային Մ. Նահանդները, այս բոլորը Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ անդլիական դրօշին ունեցած տիրական աղդեցութիւնը ամերիկեան դրօշին պիտի փոխադրեն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Ապրիլ 27ին ժամը իրիկուան 7ը քառորդ անցած երկրաշարժի զորաւոր ցնցում մը զգացուեր է Շամախիի մէջ։ Կէս ժամ վերջը զգացուեր է երկրորդ ցնցում մը՝ նուազ զորաւոր։

★ Իտալիոյ եւ Զուիցերիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճը՝ որ անհատներու կարծեաց տարբերութենէ մը՝ յանդած է մինչեւ երկու պետութիւններու միջեւ միջադէպ մը ըլլալու կէտին, կը յուսացուի որ չուռով կարդադրուի։ Պելֆիքայի Հռոմի դեսպանը որ Զուիցերիոյ չահերուն ներկայացուցիչ նշանակուած է, Հռոմէն մեկնող զուիցերական դեսպանին տեղ մեծ կորովով կ'աշխատի հարթել այս միջադէպը։

★ Բեռլիներսուրկի պաշտօնական թերթը կը հաղորդէ թէ ելմտական նախարարութեան օգնականը, ծերակուտական Բոքովէով կայսրութեան քարտուղար անուանուեցաւ։ Պատերազմական նախարար Բուրբաղդին եւ ծովային նախարարութեան տեղակալ Թիրբիցով օգնական զօրավար անուանուեցան։ Վերին արքունական մարաջախտ Թալկոռուքի իշխանը «Ալէքսանտրնէվսքի»պատուանշանը ստացաւ։

★ Անդլիոյ երեսփոխանական ժողովին ապրիլ 28ի նիստին Հիքս Պիչ դիտաւորութիւն յայտնեց 2 անդլիական ոսկիէն վար եղած չէքերուն դրոշմատուրքը չը բարձրացնելու։

★ Զատկի տօներուն պատճառաւ, Ռուսիոյ կայսերական դոյդին դէպի Մոսկուա ճամբորդութիւնը յետաձդուեցաւ։

★ Սթոքհոլմի մէջ ապրիլ 27ին ընտրական իրաւունք պահանջող ընդհանուր յայտարարութիւններ եղան։ Շվէտի ուրիշ քաղաքներուն մէջ նմանօրինակ յայտարարութիւններ եղած են։

★ Բրեզորիայէն կը հեռադրուի թէ Ճոն եւ Պրիուս Հէմիլդէն Անդլիացի զօրավարներուն հրամանատարութեան ներքեւ դտնուող զօրագունդերը վերսկսած են իրենց զրաւնչութիւնը Պոէրներուն դէմ։

★ Մանիլայէն կը հեռադրուի թէ զօրավար Կրէնդ՝ Սամար կղզիին մէջ, Կանդարայի դեմ ի վեր երթալով 40 տաներով եւ 189 զինուորներով տեղացիներուն անձնատուր ըլլալուն ներկայ դտնուեցաւ։

★ Մանիլայէն ուրիշ հեռագիր մը ալ կը հաղորդէ թէ Նեկրոս կղզիին մէջ բնիկներու խումբի մը դեմ Ռուֆիս, 158 հոգիներով եւ 12 թնդանօթներով անձնատուր եղաւ։ Սուլդի (Սամար կղզի) մէջ ալ 3000 Պոլներ անձնատուր եղան։

★ Բեռլիներսուրկէն կը հաղորդուի թէ պատերազմական նախարար զօրավար Բուրբաղդին իր պաշտօնը ձգելով պիտի կոչուի Կոլկոսի զօրագունդերուն վերին հրամանատարութեան։

★ Զարին անձնական խորհրդական Բոպէտոնոսցէվ, չուռով Վարչապետ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

ՎԵՐՋԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Դժբա՛ղդ Արմինէ։

Բաղձանք կը զդար անիծելու, անիծելու դայն, Հրանտը, զինքը տեսած օրը . . . սակայն եւ ոչ իսկ այդ անէծքին սիսիանքը ներելի էր իրեն վայլել։ Չէր կրնար անիծել, որովհետեւ ինք սիրած էր, սիրած էր հոգւոյն բոլոր խանդովը եւ զե՞ռ կը սիրէր . . . աւելի պիտի սիրէր, մի՛շտ պիտի սիրէր այդ անգութը։

Ո՜հ այս սէրը։

Կ'ուզէր անիծել, ատել, արհամարհել, մոռնալ, որտէն ի սպառ վտարել յիշատակը այն անսիրտին, հրէշին որուն դրած այս վերջին —վերջին աւա՛ղ— նամակին ամէն մէկ նախադասութիւնը, ամէն մէկ բառը, ամէն մէկ վանկը երկայրի դաշոյնի մը պէս մխուած էր սրտին խորը։ Բայց չէր կրնար, չպիտի կրնար երբե՛ք։

Գոհարեղէնները իրը փոխարինութիւն զինքը խաբած ըլլալուն . . . Այդ դաղափարը, այդ նախադասութիւնը կապարէ ահագին զանդուածի մը պէս կը ճնշէր սրտին վրայ։ Հրե՛շը կը խորհէր թէ ատոնք պիտի սփոփէին զինքը։ Եւ դայն սիրել դեռ, չկրնա՛լ անիծել։ Ո՜հ . . .

Նամակները կ'ուզէր, իրը ապացոյց անցեալին մէջ իրմէ սիրուած ըլլալուն։ Զինքը խաբել, կամաւ կամ ակամայ, խաբուած ըլլալը խոստովանիլ եւ յետոյ դեռ այդ կեղծ սիրոյն ապացոյց ուզել, անիկա գործիք ընել բաղձանքը կատարեալ տալու, ի՜նչ անամօթութիւն։

Եւ սակայն պիտի կրնա՞ր մերժել։ Յանուն սիրոյն ըսած էր ան, առանց պատկառելու, քանի որ չէր ճանչցած ճշմարիտ սէրը, բայց ինք, ի՜նք որ սիրոյ լոյանդակ վսեմութիւնը զգացած, չջաւիրած էր, ինք որ սիրած, պաշտած էր, պիտի կրնա՞ր մերժել յանուն իր սիրոյն խնդրուած բան մը, նոյն իսկ զինքը լքող, անարգող, խաչտանդող, ոտքին տակ առնող սիրելիին։ Ո՜չ, կեանքն իսկ պիտի չկրնար մերժել, կամ մանաւանդ, կեանքը՝ որ անօգուտ տանջանք մըն էր լոկ այսուհետեւ՝ ամէնէն հեշտին զոհողութիւնը պիտի ըլլար։

Պահ մը խորհեցաւ այդ նամակները իրը զէնք գործածել արդիւնելու համար Հրանտին ամուսնութիւնը ուրիշի մը հետ, բայց հասկցաւ թէ չպիտի կրնար, ո՛չ թէ վախնալուն համար, քաջութիւն չունենալուն համար —ամէն բան ընելու չափ կորով ունէր իր անկեղծ ու խանդոտ հոգին— այլ որովհետեւ այդ վարմունքը չէր կրնար զինքը սիրել տալ անոր, եւ հետեւաբար վրէժխնդրութիւն մը պիտի ըլլար լոկ, ինչ որ չէր կրնար ընել իրեն պէս սիրող մը։ Եւ յետոյ վատութեան փոխարէն ինքն ալ վատութիւն մը ըրած պիտի ըլլար, մինչդեռ իր արժանապատուութիւնը այդպէս չէր պահանջեր։ Իրա՛ւ, այդ արժանապատուութիւնը դեռ ուրիշ բաներ ալ կը պահանջէր, կը պահանջէր Հրանտին յիշատակը ջնջել սրտէն, բայց ատիկա անանկ բան մըն էր որ իր կարողութեան ներքեւ չէր իյնար, իսկ միւսը, նամակները եա տալը, որքան ալ դժուար, կրնար ընել վերջապէս եւ պէ՛տք էր որ ընէր։ Այդպէսով վատութեան դէմ աղնուութիւն, վեհանձնութիւն ցոյց տրուած ըլլալու զոհունակութիւնը դոնէ պիտի ունենար։

Բայց կը վարանէր դեռ։

Դէմքը ծածկեց ձեռքերուն մէջ. պահ մը կիսատ բառեր մրմնջեցին տարտուն շրթունքները։ Լանջքին հակայ եւ ուռչելները ցոյց կուտային թէ փոթորիկ մը կը յուզէր զինքը։ Ներքին անանանելի զօրութեան մը հետ կը խօսակցէր կարծեաց։

Յետոյ, յանկարծ, զսպանակէ մը մղուած պէս եկաւ ծնրադրեց անկողնոյն առջեւ պա՛զ, կարծր ատամակամածին վրայ։ Հոն, ճիշդ այդ դիրքին մէջ ինչ սրտաբուխ, ջերմ աղօթքներ սլացած էին հոգւոյն խորէն Հրանտին համար։ Հիմա սակայն պանդաներ։ անմեղ պանդաներ։ հեղեղ մը լոկ դուռ հան, հոգւոյն խորը։ Իր անարիւ չրթունքները առաջին անդամ ըլլալով մեղանչեցին, եթէ երբեք կարելի է մեղք կոչել վչտի ծայրագոյն ատիճանին մէջ արձակուած զայրոյթի աղաղակ մը։

«Աստուա՛ծ իմ, զղջեց, արդէն սկսեր «էի վարժուիլ անոյս, աննպատակ կեան«քին, ինչո՞ւ ուրեմն յոյս մը զրկեցիր քա«նի որ այնչափ վաղանցուկ պիտի ըլլար «ան. ինչո՞ւ, ինչո՞ւ լոյս մը ծաղեցուցիր «կեանքիս աղջամղջային մթութեան մէջ, «քանի որ այսքան չուտ ու այսքան ան«դութ կերպով պիտի մարէր ան, նոր «վերքեր ալ . . . Ո՜հ, ի՜նչ վերքեր, ան«հնարելի դատարկ, անբաժնելի . . . բանա«լով հոն սրտիս մէջ, որ արդէն խոց խոց «էր . . . Աստուա՛ծ իմ, անդթութիւն չէ՞ «մինչ ատիկա . . . »

Եւ դեռ ինչո՞ւ։

Յետոյ ոտքի ելաւ. դէմքը խիստ արտայայտութիւն մը առած էր. զուսատ էր. կը հեւար, բայց վճռական ձեւ մը ունէր հիմա։

Տուած էր որոշումը։

Բացաւ դարանը. ձերմակեղէններուն մէջէն առաւ նամակներուն ալբակը եւ զոնարեղէններուն։ Ծրարեց ամէնքը մէկ եւ զլխարկը դնելով դէպ ի դուռը խոյացաւ։ Սակայն հոն կանգ առաւ։ Վայրկեան մը խորհեցաւ։

—Եւ սակայն, ըսաւ բարձր ձայնով, կ'ուզէի որ բան մը մնար ինծի այն անդութէն, իր անդթութեան մէկ կենդանի ապացոյցը, վասնզի կը զգամ թէ յաւիտեան պիտի սիրեմ զինքը։ Ինչ անդութ պատիժ Աստուա՛ծ իմ, դայն յաւիտեան սիրելու սահմանած ըլլա՛լ . . .

Մտածեց թէ ի՞նչ կրնար պահել Գոհարեղէններուն մէկ հա՞տը . . . ո՜հ լաւագոյն էր մոռնալ, անձնասպան ըլլալ քան թէ այդ վատութիւնը գործել։

Իսկ նամակնե՞ր . . . ուզած է։

Ի՞նչ կրնար պահել ուրեմն, անջնջելի մուտ ըլլային Մ. Նահանդները, այս բոլորը Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ անդլիական դրօշին ունեցած տիրական աղդեցութիւնը ամերիկեան դրօշին պիտի փոխադրեն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Ապրիլ 27ին ժամը իրիկուան 7ը քառորդ անցած երկրաշարժի զորաւոր ցնցում մը զգացուեր է Շամախիի մէջ։ Կէս ժամ վերջը զգացուեր է երկրորդ ցնցում մը՝ նուազ զորաւոր։

★ Իտալիոյ եւ Զուիցերիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճը՝ որ անհատներու կարծեաց տարբերութենէ մը՝ յանդած է մինչեւ երկու պետութիւններու միջեւ միջադէպ մը ըլլալու կէտին, կը յուսացուի որ չուռով կարդադրուի։ Պելֆիքայի Հռոմի դեսպանը որ Զուիցերիոյ չահերուն ներկայացուցիչ նշանակուած է, Հռոմէն մեկնող զուիցերական դեսպանին տեղ մեծ կորովով կ'աշխատի հարթել այս միջադէպը։

★ Բեռլիներսուրկի պաշտօնական թերթը կը հաղորդէ թէ ելմտական նախարարութեան օգնականը, ծերակուտական Բոքովէով կայսրութեան քարտուղար անուանուեցաւ։ Պատերազմական նախարար Բուրբաղդին եւ ծովային նախարարութեան տեղակալ Թիրբիցով օգնական զօրավար անուանուեցան։ Վերին արքունական մարաջախտ Թալկոռուքի իշխանը «Ալէքսանտրնէվսքի»պատուանշանը ստացաւ։

★ Անդլիոյ երեսփոխանական ժողովին ապրիլ 28ի նիստին Հիքս Պիչ դիտաւորութիւն յայտնեց 2 անդլիական ոսկիէն վար եղած չէքերուն դրոշմատուրքը չը բարձրացնելու։

★ Զատկի տօներուն պատճառաւ, Ռուսիոյ կայսերական դոյդին դէպի Մոսկուա ճամբորդութիւնը յետաձդուեցաւ։

★ Սթոքհոլմի մէջ ապրիլ 27ին ընտրական իրաւունք պահանջող ընդհանուր յայտարարութիւններ եղան։ Շվէտի ուրիշ քաղաքներուն մէջ նմանօրինակ յայտարարութիւններ եղած են։

★ Բրեզորիայէն կը հեռադրուի թէ Ճոն եւ Պրիուս Հէմիլդէն Անդլիացի զօրավարներուն հրամանատարութեան ներքեւ դտնուող զօրագունդերը վերսկսած են իրենց զրաւնչութիւնը Պոէրներուն դէմ։

★ Մանիլայէն կը հեռադրուի թէ զօրավար Կրէնդ՝ Սամար կղզիին մէջ, Կանդարայի դեմ ի վեր երթալով 40 տաներով եւ 189 զինուորներով տեղացիներուն անձնատուր ըլլալուն ներկայ դտնուեցաւ։

★ Մանիլայէն ուրիշ հեռագիր մը ալ կը հաղորդէ թէ Նեկրոս կղզիին մէջ բնիկներու խումբի մը դեմ Ռուֆիս, 158 հոգիներով եւ 12 թնդանօթներով անձնատուր եղաւ։ Սուլդի (Սամար կղզի) մէջ ալ 3000 Պոլներ անձնատուր եղան։

★ Բեռլիներսուրկէն կը հաղորդուի թէ պատերազմական նախարար զօրավար Բուրբաղդին իր պաշտօնը ձգելով պիտի կոչուի Կոլկոսի զօրագունդերուն վերին հրամանատարութեան։

★ Զարին անձնական խորհրդական Բոպէտոնոսցէվ, չուռով Վարչապետ

յիշատակին հետ որ սրտին խորը թաղուած պիտի մնար։ Ցանկարծ բան մը եկաւ միտքը. ժպտեցաւ—ժպիտ մը որուն մէջ անհուն դառնութիւն մը կ'արտացոլար։ Բացաւ ծրարը եւ վերջին նամակը առաւ մէջէն. յետոյ միւսները համբերեց. 47 հատ էին. ճիշտ. առջինին չափ դառն երկրորդ ժպիտ մըն ալ ծրագրուեցաւ տժգունած դէմքին վրայ։

—Այո՛, ըսաւ, ատիկա կրնամ պահել։ 47 հատ անուասի՛կ, ատիկա հաշուին մէջը չէ։ կրնամ պահել, ասիկա չէ ուզած։

Ծրարը դարձեալ կապեց։

—Պիտի պահե՛մ ատիկա, յարեցի, կուրծքը, շապիկին ու մարմնոյն մէջտեղը սահեցնելով դայն, այո՛, պիտի պահեմ այս արիւնոտ դաշոյնը եւ անով պիտի նորոգեմ սրտիս վերքը, եթէ երբեք ժամանակը ամենափոքր փորձ մը ընէ դայն սպիացնելու։ Այո՛, այո՛, այս արիւնոտ ու ժանդոտած դաշոյնը պիտի մղեմ սրտիս խորը ամէն անդամ որ դարման փնտռելու յանդգնի, որպէս զի երբե՛ք, երբե՛ք արիւնը չդադրի հոսիլէ անոր յիշատակին վրայ . . . Ասիկա պիտի ըլլայ անոր միակ անկեղծ նուէրը ինծի . . . ատիկա պիտի ըլլայ մինչեւ վերջը բաժինը սիրոյ կեանքիս . . . բաժինը սպասուհիին . . . ո՜հ . . .

. . . . . .

Եւ դուրս ելաւ։

ՓԱՅԼԱԿ

ՎԵՐՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՆՂՋՏ ՎԿԱՀՈՍ

ԵՐԵՎԱՓԵՄ ԵԱՏՈՋ

ՈՐՈՐ ԿԵՎԵՐԻՑ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼԽԱՏԱՐ

— Դարձ։
— Ինչպես։
— Ինչպես։
— Ինչպես